

Boeren voor Natuur

Natuurbeheer door landbouwbedrijven

Anton Stortelder

Problemen natuur en landschap

- Tegenstellingen Natuur-Landbouw
- Vermesting en verdroging van natuur
- Natuurdoelen daardoor vaak niet gehaald
- Agrarisch natuurbeheer tegenvallend resultaat
- Landschapselementen verdwijnen in snel tempo

Tegengestelde doelen

Gangbare landbouw

homogeniteit
voedselrijk
relatief droog
productie maximaal
1 soort dominant
bewerking voorjaar

Natuur

heterogeniteit
voedselarm
zeer nat-droog
productie laag
veel soorten
geen beheer voorjaar

- Problemen ontstaan waar ze elkaar raken
- Landschapselementen verdwijnen

Natuurbeleid (SAN, nu SNL) niet inspirerend

- Rigide afspraken op perceelsniveau
- Geen koppeling aan herinrichting watersysteem
- Te weinig vrijheidsgraden voor de boer
- Geen vergoeding voor de grond onder de landschapselementen
- Geen langjarige afspraken mogelijk, daardoor weinig zekerheid

Boeren voor Natuur-Natuurgericht bedrijf

als oplossing (3 eenvoudige voorwaarden)

- Vw. 1. Geen input van mineralen in de vorm van kunstmest, krachtvoer, ruwvoer en chemie
- Vw. 2. Toleren van hogere (grondwater)standen, herinrichting van het watersysteem
- Vw.3. 10% streekeigen landschapselementen
- Positief effect op ecologie, water en landschap
- Maatschappij betaalt 30 jaar de inkomensderving

Wat is er anders?

- Bedrijfs**system**: voorwaardenscheppend voor natuur i.p.v. natuurdoeltypen per perceel
- Ondernemerschap boer (vrije keuzes) staat centraal
- Lange termijn (30 jaar. i.p.v. 6 jaar)
- Afspraken m.b.v. erfdiensbaarheden
- Regionale (co-)financiering
- Gaat verder dan agrarisch natuurbeheer, maar boer blijft wel eigenaar grond
- Goedkoper dan aankoop (25 kE/ha i.p.v. 50kE/ha)

Consequenties/uitdagingen voor het bedrijf

- Terug naar het gemengde bedrijf (nat en vochtig grasland en akkers), bij voorkeur met een potstal
- Meer natte grond (waterstand jaren vijftig vd vorige eeuw als richtlijn)
- Boer moet woekeren met mineralen en zoekt naar nieuwe balansen (type vee, veebezetting, verhouding grasland-bouwland, etc.)
- Het bedrijf is biologisch en produceert slow food voor een nieuwe markt

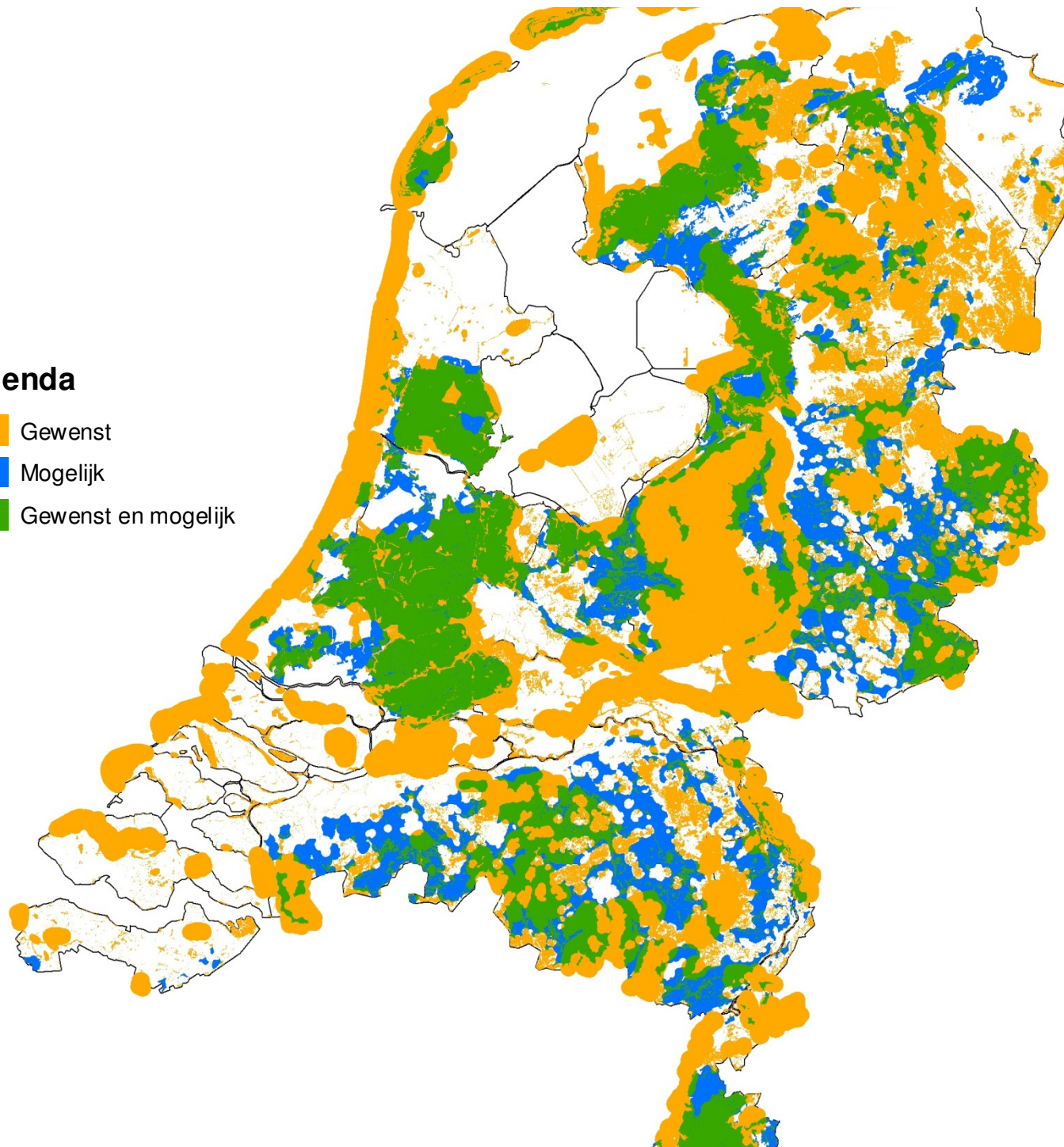
Woekeren met mineralen

- Grond- en oppervlaktewater als grondstof voor grasgroei (hooi)
- Grasland af en toe licht bemesten, mest vooral voor het bouwland (granen voor krachtvoer)
- Plaatselijk bemesten, plaatselijk verschrallen, gradiënt
- Aanvulling van mineralen vanuit de *outfields* (heide, natuurgebieden) voor de *infields* (akkers en huiskavel)

Legenda

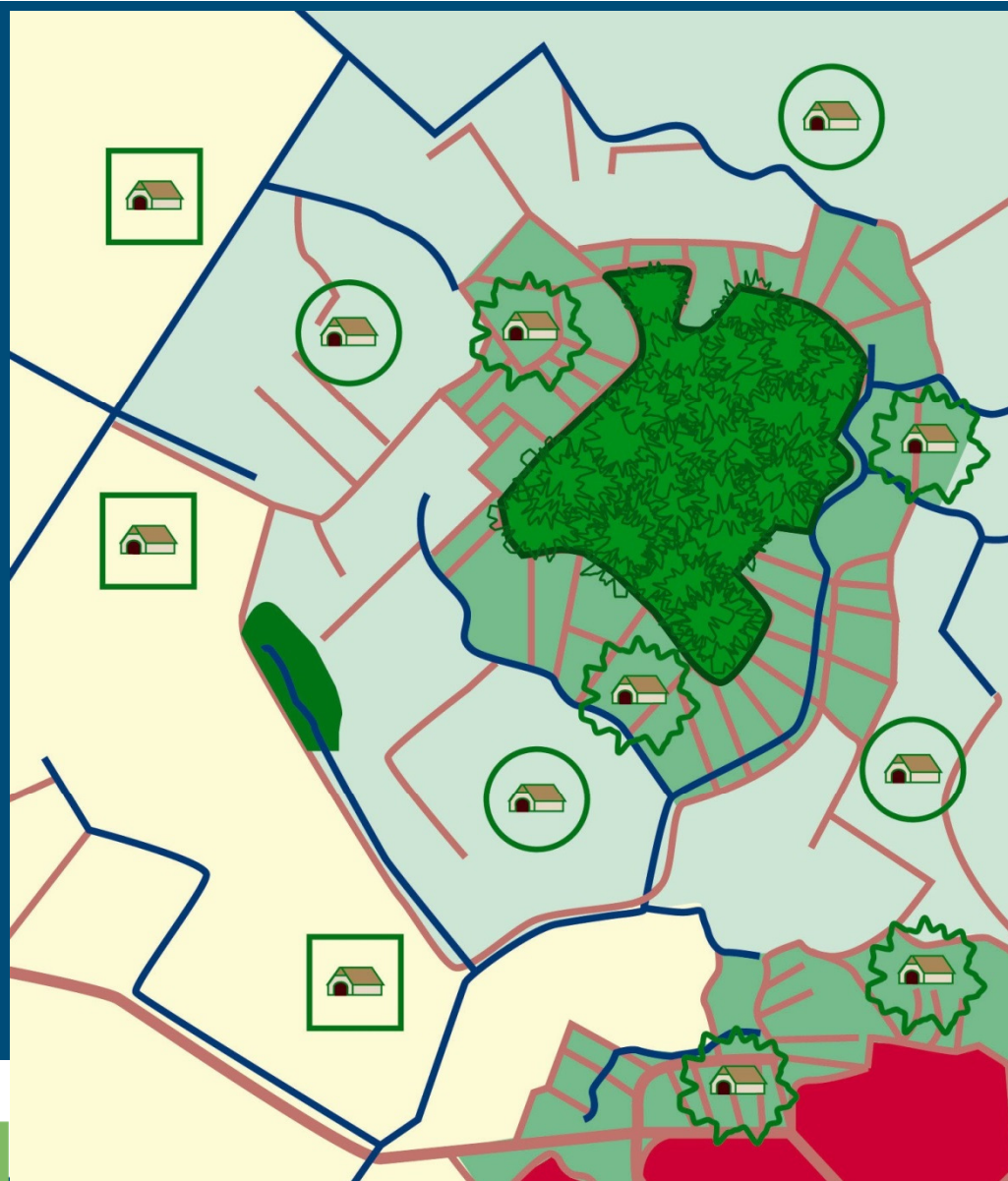
- Gewenst
- Mogelijk
- Gewenst en mogelijk

Daarnaast Boeren voor Natuur- landschapsgericht bedrijf

- Vw. 1. 10% van de bedrijfsoppervlakte bestaat uit landschapselementen
- Vw. 2. De landschapselementen zijn streekeigen
- De inkomstenderving van de (10%) grond wordt 30 jaar vergoed

Bedrijfstypen in zonering

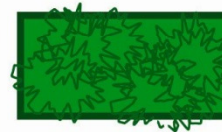
grootschalig
landbouwbedrijf

landschapsgericht
landbouwbedrijf

natuurgericht
landbouwbedrijf

natuurgebied

stad

VOOR NATURE

voor natuur

Betaling Boeren voor Natuur-bedrijven

- Vergoeding inkomstenderving vanuit een privaat gebiedsfonds (ruim 1.000E/ha), voor Twickel in totaal ruim vier miljoen euro
- Langjarige contracten, minimaal 30 jaar
- Erfdiensbaarheidscontracten

Twickel

- Groot landgoed van 4000ha
- 50% bos en natuur, 50% landbouwgrond
- 10 jaar geleden 50 pachters
- Overwegend melkveehouders

Proces op Twickel

- 2001: Presentatie rapport Boeren voor Natuur
- 2001: Presentatie Vorden; interesse Twickel, pachters
- 2002: Verzoek Schimmelpenninck aan Veerman (pilot)
- 2003: Bezoek Veerman aan Twickel
- 2003-2004: Peiling interesse bij 52 pachters
- 2005: Bedrijfsplannen (rapport) gereed (3 bedrijven)
- 2006-2007: Staatssteuntoets en fondsvulling (4 miljoen E)
- Eind 2007: Tekenen van de erfdiensbaerheidscontracten met min. Gerda Verburg
- 2013: Rapport van 5 jaar monitoring en evaluatie
- 2014: Boeren voor Natuur opgenomen in de Groenblauwe catalogus (voortouw provincies)

Belangstelling pachters voor Boeren voor Natuur

- 35 boeren willen een landschapsgericht bedrijf
- 10 boeren willen een natuurgericht bedrijf
- 5 boeren willen niet veranderen en een grootschalig bedrijf

Natuurgerichte bedrijven die zijn geselecteerd

- Marwin Hofstede (Loninkwoner), schapen, 35ha
- Andre Luttikhedde (Bokdam), zoogkoeien, 35ha
- Corney Niemeyer (De Bunte), schapen, 28ha
- Landschapsgerichte bedrijven door Brussel afgewezen (vergoeding voor landschapselementen nog steeds een knelpunt)

Natuurresultaten Loninkwoner

- Herinrichting Hagmolenbeek, herstel natte heide (Beunderveld), herstel rheofiele visgemeenschap, toename freatophyten.
- Herinrichting Buitenbeekdal, herstel natte heide, potentie voor soortenrijk nat hooiland
- Extensivering bedrijfsvoering, verschraling grasland
- Herintroductie akkerbouw, herstel akkeronkruidgemeenschappen

